

Til samtlige statsadvokater,
samtlige politimestre og
Politidirektøren i København.

DATO 18. februar 2005

JOURNAL NR.

RA-2005-131-0003

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

+ bilag

RIGSADVOKATEN

Bilag

FREDERIKSHOLMS KANAL 16

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Rigsadvokaten Informerer **Nr. 5/2005**

Redegørelse om bøderne for overtrædelse af dyreværnsloven efter lovændringen i 2003 (RA-2003-120-0010)

Ved lov nr. 384 af 28. maj 2003 om ændring af dyreværnsloven (Strafskærpelse, pasningsvejledninger ved salg af dyr til private, fremvisning af halekuperede hunde, øget dyrevelfærdsmæssig kontrol, gebyrbestemmelser, m.v.) blev bl.a. straffebestemmelserne i dyreværnsloven ændret. Loven trådte i kraft den 1. juli 2003.

Af forarbejderne til loven fremgår, at formålet med lovændringen er en generel skærpelse af bødeniveauet i sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen. Det fremgår endvidere af forarbejderne, at Rigsadvokaten skal undersøge, hvordan de skærpede bødestrafte er slået igennem i praksis.

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 14/2003 iværksatte jeg en indberetningsordning, hvorefter politikredsene i perioden fra den 1. juli 2003 til den 1. september 2004 skulle indberette domme og udenretlige bødeforelæg for så vidt angik overtrædelser begået efter lovens ikrafttræden.

På grundlag af indberetningerne har rigsadvokaturen udarbejdet vedlagte redegørelse, der af Justitsministeriet er sendt til Folketingets Retsudvalg og til Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Redegørelsen indeholder i afsnit 2 en beskrivelse af de nye bestemmelser og i afsnit 3 en gennemgang af de indberettede afgørelser. I afsnit 4 findes min vurdering.

Som det fremgår af afsnit 4.2., er det min opfattelse, at de forhøjelser af bøderne, der var tilsigtet ved lovændringen, har haft virkning i praksis, og at reglerne anvendes i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne til loven.

Jeg har dog konstateret nogle sager om transport af dyr, hvor de begåede overtrædelser formentlig burde være henført under andre straffebestemmelser med højere bøder til følge. Dette skyldes formentlig i et vist omfang problemer i forbindelse med anvendelsen af reglerne.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

Jeg har derfor i redegørelsen tilkendegivet, at det spørgsmål vil blive taget op på kurser, der afholdes for anklagemyndigheden i foråret.

Henning Fode

Bøderne for overtrædelse af dyreværnsloven efter lovændringen i 2003**1. Indledning**

Ved lov nr. 384 af 28. maj 2003 om ændring af dyreværnsloven (Strafskærkelse, pasningsvejledninger ved salg af dyr til private, fremvisning af halekuperede hunde, øget dyrevelfærdsmæssig kontrol, gebyrbestemmelse m.v.) blev bl.a. straffebestemmelserne i dyreværnsloven ændret. Loven trådte i kraft den 1. juli 2003.

Ifølge forarbejderne til loven er formålet med lovændringen en generel skærkelse af bødeniveauet i sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen. Det forudsættes endvidere i bemærkningerne til lovforslaget, at der gennemføres administrative initiativer med henblik på at styrke anklagemyndighedens behandling af sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen.

På den baggrund fastsatte jeg ved Rigsadvokatmeddelelse nr. 3/2003 nye retningslinier vedrørende sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen, herunder om anklagemyndighedens strafpåstande og om behandlingen af sådanne sager.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til ændringsloven, at Rigsadvokaten skal undersøge, hvordan de skærpede straffe er slået igennem i praksis.

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 14/2003 iværksatte jeg derfor en indberetningsordning, hvorefter politimestrene skulle indberette domme og udenretlige bødeforelæg for så vidt angår overtrædelser begået efter lovens ikrafttræden den 1. juli 2003 og frem til den 1. september 2004. Statsadvokaterne skulle indsende landsretsdomme vedrørende overtrædelse af dyreværnslovgivningen, der blev afsagt i den nævnte periode, hvis sagen blev afgjort med bøde.

De nye bestemmelser er nærmere beskrevet nedenfor under afsnit 2. I afsnit 3 gennemgås de indberettede afgørelser og i afsnit 4 findes rigsadvokaturens vurdering.

2. Bestemmelserne i dyreværnslovgivningen om straf**2.1. Generelt om de nye regler**

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 384 af 28. maj 2003, at lovforslagets formål er at gennemføre en generel skærkelse af bødeniveauet i sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen. Det gælder såvel i sager om overtrædelser, der er begået i forbin-

delse med gerningsmandens udøvelse af sit erhverv, som i sager om privates hold af dyr, herunder hobbydyr og kæledyr.

Dyreværnslovens § 28, stk. 1, blev ændret således, at der som nyt 2. punktum blev indsat en bestemmelse, hvorefter der ved udmåling af straf efter § 28, stk. 1, 1. pkt., om uforsvarlig behandling af dyr skal tages hensyn til, om der er tale om uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling.

Endvidere blev der i dyreværnslovens § 28, stk. 7, indsat en bestemmelse, hvorefter det ved udmåling af bødestraf i henhold til dyreværnslovgivningen skal anses som en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med lovovertræderens udøvelse af sit erhverv.

Efter ændringen af dyreværnsloven ved lov nr. 384 af 28. maj 2003 har straffebestemmelsen i dyreværnslovens § 28 følgende ordlyd:

”§ 28. Den, som ved overanstrengelse, vanrøgt eller på anden måde behandler dyr uforsvarligt, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Der skal ved udmåling af straffen tages hensyn til, om der foreligger uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling af dyr. Har forholdet haft karakter af mishandling, er straffen fængsel indtil 1 år, i gentagelsestilfælde indtil 2 år.

Stk. 2. Med mindre højere straf er forskyldt efter stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, den der

1) overtræder §§ 1-3, § 5, § 6, stk. 1, § 9, § 11, stk. 2 og 3, § 13, stk. 1, § 14, stk. 1 og 2, § 16, § 17, stk. 1-3, § 18, stk. 1, § 19 og § 24 a, stk. 4, eller

2) tilsidesætter vilkår for en tilladelse.

Stk. 3. Den, der overtræder et pålæg efter § 21, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 4. Med bøde straffes en dyrlæge, som tilsidesætter sin anmeldelsespligt efter § 20.

Stk. 5-6. (Udeladt).

Stk. 7. Ved udmåling af straf efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af stk. 5 og 6 anses det som en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv.

Stk. 8. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.”

I bemærkningerne til ændringsloven om en væsentlig skærpelse af straffene i de sager om overtrædelse af dyreværnsloven, som afgøres med bøde, er der anført en række ”minimums-strafpositioner”, der kan tjene som et udgangspunkt for retsanvendelsen i forskellige sagstyper.

Strafpositionerne gennemgås nedenfor i afsnit 3 i forbindelse med gennemgangen af de indberettede bødeforelæg og domme.

Om området for anvendelsen af frihedsstraf i sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen fremgår det af bemærkningerne til ændringsloven, at retsudviklingen på dette punkt fortsat bør overlades til anklagemyndigheden og domstolene. Det tilføjes dog, at hensigten med lovforslaget ikke har været at begrænse anvendelsen af friheds-

straf. I sager om mishandling af dyr skal der som udgangspunkt altid nedlægges påstand om fængselsstraf, da dyreværnslovens § 28, stk. 1, 3. pkt., kun har fængsel i strafferammen.

2.2. Særligt om sager om transport af dyr

Reglerne om transport af dyr findes i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr med senere ændringer samt bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport med senere ændringer.

Strafferammen for overtrædelse af de nævnte bekendtgørelser er bøde eller fængsel i indtil 4 måneder. Det fremgår af § 46 i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993. Bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 indeholder ikke en selvstændig straffebestemmelse. Straf for overtrædelse af denne bekendtgørelse fastsættes efter dyreværnslovens § 32, stk. 4, jf. stk. 3, hvoraf det også fremgår, at der kan pålægges juridiske personer strafansvar.

I forbindelse med overtrædelser af bekendtgørelsernes regler om dyretransport vil der ofte samtidig foreligge forhold, der kan straffes efter dyreværnslovens § 28, stk. 2, jf. f.eks. § 1, om bl.a. beskyttelse af dyrene mod væsentlig ulempe. Undertiden vil det strafbare forhold også udgøre uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller mishandling af dyrene, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. pkt. eller 3. pkt. Det er i Rigsadvokatmeddelelse 3/2003 fastsat, at der i sådanne sager skal rejses tiltale både for overtrædelser af bekendtgørelsen og for overtrædelser af dyreværnsloven.

I sager om transport af dyr kan der opstå spørgsmål om valg af ansvarssubjekt, idet der kan være grundlag for at gøre strafansvar gældende både mod en ansat chauffør, dennes arbejdsgiver/vognmand og/eller den person (typisk en landmand), der f.eks. har ladet et dyr, der er uegnet hertil transportere.

I praksis er der hidtil rejst tiltale både mod den chauffør, der har udført transporten, og mod arbejdsgiveren/vognmanden og leverandør, hvis det kan godtgøres, at disse har været medvirkende til overtrædelserne eller har begået selvstændige overtrædelser, eller hvis der er grundlag for strafansvar for arbejdsgiveren/vognmanden eller for leverandøren efter reglerne om strafansvar for juridiske personer.

Det forudsættes også i bemærkningerne til ændringsloven, at både chauffør, arbejdsgiver/vognmand og leverandør kan straffes i transportsager.

2.3. Bødefastsættelsen beror fortsat på en konkret vurdering

Som nævnt indeholder bemærkningerne til ændringsloven en række ”minimums-strafpositioner”, der kan tjene som et udgangspunkt for retsanvendelsen i forskellige sagstyper.

Særligt med hensyn til erhvervssager, herunder også sager om transport af dyr, bygger disse strafpositioner bl.a. på, at overtrædelsen af dyreværnslovgivningen ofte generelt vil være egnet til at skaffe den pågældende transportør m.v. en økonomisk vinding. De nævnte strafpositioner forudsætter således ikke, at der i den konkrete sag er opnået eller tilsigtet en sådan vinding.

Det er bl.a. på den baggrund i forarbejderne fremhævet, at spørgsmålet om, hvilken bøde der skal udmåles i den enkelte konkrete sag, selvsagt fortsat vil bero på domstolens samlede vurdering af den enkelte sags foreliggende omstændigheder.

Det betyder på den ene side, at der jævnligt kan være grundlag for at udmåle bøder, der er højere - og efter omstændighederne også væsentligt højere - end dem, der følger af de nævnte udgangspunkter. Ud fra den overordnede betragtning, at det ikke må kunne betale sig at overtræde dyreværnslovgivningen, vil dette navnlig gælde, hvor det i den konkrete sag kan lægges til grund, at der er opnået eller tilsigtet en økonomisk vinding. I så fald må det også indgå, om der kan være grundlag for konfiskation efter straffelovens almindelige regler.

Det anførte betyder på den anden side, at der efter omstændighederne også kan være grundlag for at udmåle lavere bøder end de anførte. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis forholdet i den konkrete sag har været af mindre strafværdighed, hvis der er tale om personer under 18 år, eller hvis den pågældendes personlige forhold i øvrigt taler for det.

Endvidere bemærkes, at der selvsagt også fremover vil kunne differentieres i bødeudmålingen mellem de forskellige implicerede personer, bl.a. på baggrund af en vurdering af, hvem der er "hovedmanden", og hvem en opnået eller tilsigtet fortjeneste vil tilfalde. I transportsager vil der i særlige tilfælde kunne være grundlag for at sonde mellem leverandører, chauffører og vognmænd m.v.

Om gentagelsesvirkning ved bødefastsættelsen fremgår det af forarbejderne, at tidligere straffe for overtrædelse af de hidtidige regler i dyreværnslovgivningen kan tillægges gentagelsesvirkning efter de nye regler.

3. Afgørelserne i bødesager efter lovændringen

3.1. Antallet af afgørelser

Der er for perioden 1. juli 2003 til 1. september 2004 indberettet i alt 236 afgørelser om overtrædelse af dyreværnslovgivningen, der er begået efter ikrafttrædelsen af lovændringen, og som er afgjort med bøde.

203 (svarende til 86 pct.) af disse sager er afgjort med den sigtedes udenretlige vedtagelse af et bødeforelæg. De sigtede har således i langt de fleste af de indberettede sager kunnet erkende sig skyldige.

33 sager er afgjort ved domstolene, enten med en dom, med tiltaltes vedtagelse af en bøde i retten eller med en advarsel. Samtlige domstolsafgørelser i materialet er byretsafgørelser, og der foreligger således ikke landsretsdomme vedrørende de nye forhøjede bøder.

I de følgende afsnit, der er inddelt efter overtrædelsens art, gennemgås de indberettede afgørelser.

Først redegøres i afsnit 3.2. for bøderne i sager, hvor overtrædelsen er begået uden for erhvervsforhold. Dernæst redegøres for afgørelserne i sager, hvor der er tale om overtrædelser begået i forbindelse med erhverv (afsnit 3.3.), og i afsnit 3.4. beskrives sagerne om transport af dyr.

Gennemgangen må læses med det forbehold, at det ikke fremgår af alle de indberettede bødeforelæg, om sigtede tidligere er straffet for overtrædelse af dyreværnslovgivningen. Det er således i nogle tilfælde uklart, om der er tale om en førstegangs-overtrædelse eller om gentagelse. Endvidere er det i nogle afgørelser ikke muligt at se, om en fravigelse fra udgangspunktet for bødens størrelse kan skyldes konkrete forhold som nævnt ovenfor under afsnit 2.3., f.eks. at der foreligger særlige personlige forhold, der kan medføre en mindre bøde end udgangspunktet.

3.2. Ikke-erhvervsmæssige forhold

3.2.1. Uforsvarlig behandling af dyr – ikke-erhvervsmæssige forhold

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget anvendes følgende "minimums-strafpositioner" som udgangspunkt ved overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. pkt., om uforsvarlig behandling af dyr, når der ikke er tale om overtrædelser i erhvervsforhold:

	1. gang	2. gang
Uforsvarlig behandling af dyr	2.000 kr.	3.000 kr.

Der er indberettet 13 afgørelser, der vedrører sådanne forhold. 9 af sagerne er afgjort ved udenretlige bødeforelæg, 3 sager er afgjort ved dom, og en sag er afsluttet med en advarsel i retten.

10 sager er afgjort med en bøde på 2.000 kr. svarende til udgangspunktet for bødens størrelse ved en førstegangsovertrædelse. Sagerne vedrørte uforsvarlig behandling af kæledyr, f.eks. ved at efterlade hunde i en bil uden vand og udluftning samt undlade at sørge for katte og kaniner.

Den ene sag, der blev afgjort med en advarsel i retten, vedrørte en katteejer, hvis kat blev overfaldet af naboens gravhund, hvilket sidste formentlig er anset for en formildende omstændighed. Kattens ejer skød mod gravhunden med et haglgevær og ramte den i bagbenet. Katteejeren vedtog tillige at betale erstatning til hundens ejer.

To sager er afgjort med bøder på 5.000 kr. Den højere bøde i disse sager skyldes formentlig, at der var tale om uforsvarlig behandling af flere dyr, nemlig henholdsvis to heste og tre hundehvalpe samt tre kattekillinger.

3.2.2. Grovere uforsvarlig behandling af dyr – ikke-erhvervsmæssige forhold

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget anvendes følgende "minimums-strafpositioner" som udgangspunkt ved overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. pkt., om grovere uforsvarlig behandling af dyr, når der ikke er tale om overtrædelser i erhvervsforhold:

	1. gang	2. gang
Grovere uforsvarlig behandling af dyr	5.000 kr.	7.500 kr.

Der er indberettet 9 afgørelser, heraf 8 bødeforelæg og en dom.

I 5 af bødeforelæggene og i dommen er bøden fastsat til 5.000 kr., dvs. i overensstemmelse med udgangspunktet for bødestrafpen ved førstegangsovertrædelser. Flere af disse sager vedrører aflivning af dyr.

I to af de øvrige bødeforelæg er bøden højere end minimumsstrafpositionen ved en førstegangsovertrædelse. Bøderne er fastsat til henholdsvis 6.000 kr. og 7.000 kr., hvilket formentlig i begge sager skyldes, at der var tale om grovere uforsvarlig behandling af flere dyr (heste).

I den sidste sag, der vedrørte grovere uforsvarlig behandling af to ponyer, blev bøden fastsat til 3.000 kr. Det fremgår ikke af sagen, hvad der er årsagen til, at bøden blev fastsat under udgangspunktet i førstegangstilfælde.

3.2.3. Overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 2, eller andre overtrædelser – ikke-erhvervsmæssige forhold

Forarbejderne til ændringsloven indeholder ikke bemærkninger om skærpede bøder i sager, hvor der alene er tale om privates overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 2, jf. andre bestemmelser i dyreværnsloven, eller om overtrædelse af bekendtgørelser udstedt i medfør af loven. Der har således ikke ved lovændringen været tilsigtet forhøjede straffe på dette område.

Der er indberettet 15 afgørelser. 11 af disse afgørelser er bødeforelæg, mens 3 sager er afgjort ved dom og en sag ved en indenretlig advarsel.

Sagerne vedrører typisk dyr, der er efterladt uden adgang til foder og vand, eller er spærret inde uden tilsyn i længere perioder.

Den mildeste sanktion er en indenretlig advarsel i en sag, hvor tiltalte havde undladt at sørge for, at to heste blev fodret og vandet, mens han i nogle dage var bortrejst. Der var forud i sagen udstedt et bødeforelæg på 3.000 kr.

7 sager er afgjort med bøder på 1.000 kr. To sager endte med bøder på 1.500 kr. og en sag med en bøde på 2.000 kr.

En sag, der blev afgjort med en bøde på 2.000 kr., vedrørte aflivning af en hundehvalp, mens en sag, der vedrørte mangelfuld pasning af 5 heste, blev afgjort med en bøde på 3.000 kr.

De to sidste sager medførte bøder på 5.000 kr. Den ene sag omfattede udover overtrædelse af dyreværnsloven også en overtrædelse af hundeloven, mens den anden sag vedrørte mangelfuld pasning af flere fugle, skildpadder, firben og mus.

3.3. Erhvervsmæssige forhold, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 7

3.3.1. Generelt om overtrædelser begået som led i erhvervsmæssige forhold

Ifølge forarbejderne til lov nr. 384 af 28. maj 2003 om ændring af dyreværnsloven bør det ved udmålingen af straf i højere grad indgå som en skærpende omstændighed, hvis forholdet er begået som led i erhvervsmæssige forhold. Der bør således kunne stilles særlige krav til agtpågivenhed hos personer, der handler inden for deres hverv. Hertil kommer, at der særligt i disse sager kan være et økonomisk incitament til at overtræde lovgivningen, og at det derfor i almindelighed vil være påkrævet med væsentligt højere bøder, før bøden kan virke præventivt.

På den baggrund blev der ved lovændringen indsat en bestemmelse i § 28, stk. 7, om, at det ved udmåling af straf efter loven eller forskrifter udstedt i henhold hertil vil være at anse som en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået som led i udøvelse af erhverv.

Det fremgår i øvrigt af forarbejderne, at bødepositionerne bygger på den forudsætning, at overtrædelse af dyreværnslovgivningen ofte generelt vil være egnet til at skaffe gerningsmanden økonomisk vinding. Strafpositionerne forudsætter således ikke, at der i den konkrete sag er opnået eller tilsigtet vinding.

For så vidt angår overtrædelser i forbindelse med transport af dyr, der typisk begås som et led i erhvervsmæssig virksomhed, henvises til afsnit 3.4. nedenfor.

3.3.2. Uforsvarlig behandling af dyr – erhvervsmæssige forhold

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget anvendes følgende ”minimums-strafpositioner” som udgangspunkt ved overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. pkt., jf. stk. 7, om uforsvarlig behandling af dyr, når der er tale om overtrædelser i erhvervsforhold:

Uforsvarlig behandling af dyr	1. gang	2. gang
	5.000 kr.	7.500 kr.

Der er indberettet 40 sager, der er afgjort med bøder. 36 af sagerne er afgjort med bødeforelæg og 4 sager er afgjort i retten. En stor del af sagerne vedrører uforsvarlig behandling af svin.

Størsteparten af sagerne, nemlig 28, er afgjort med en bøde på 5.000 kr., der er udgangspunktet for straffastsættelsen ved en førstegangsovertrædelse.

Der er dog også 7 sager, hvor bøden ligger under det nævnte udgangspunkt på 5.000 kr. for en førstegangsovertrædelse. I to sager er der således vedtaget bødeforelæg på 2.000 kr., i 4 sager er bøden 3.000 kr. og i en sag er bøden 4.000 kr. Det fremgår ikke, hvad der har været baggrunden for fastsættelse af disse mindre bøder.

I fem sager er der fastsat bøder på mere end 5.000 kr.

I tre af sagerne var der muligvis tale om en gentagelse, idet bøderne er fastsat til henholdsvis 7.500 kr. i to sager og 10.000 kr. i en sag. En anden sag, der blev afgjort med en bøde på 10.000 kr. vedrørte adskillige dyr og to forhold begået på forskellige tidspunkter. I den sidste sag vedtog tiltalte i retten at betale en bøde på 12.000 kr. Sagen vedrørte uforsvarlig behandling af flere svin.

3.3.3. Grovere uforsvarlig behandling af dyr – erhvervsmæssige forhold

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget anvendes følgende ”minimums-strafpositioner” som udgangspunkt ved overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. pkt., jf. stk. 7, ved grovere uforsvarlig behandling af dyr, når der er tale om overtrædelser i erhvervsforhold:

Grovere uforsvarlig behandling i erhvervsforhold	1. gang	2. gang
	10.000 kr.	15.000 kr.

Der er indberettet 14 afgørelser af denne art. 11 af disse sager er afgjort ved udenretlig vedtagelse af bødeforelæg, mens to sager er afgjort ved dom og en er afgjort ved en indenretlig advarsel. Sagerne vedrørte bl.a. svin, som fik konstateret skuldersår ved levering på slagteri, samt uforsvarlig behandling af kreaturer.

9 sager er afgjort med bøder på 10.000 kr. svarende til udgangspunktet for bøden ved en førstegangsovertrædelse.

Fire sager er afgjort med en bøde på 5.000 kr., dvs. bøder, der ligger under det forudsatte niveau. To af sagerne er afgjort ved et bødeforelæg, og det kan ikke ses, at der har foreligget grundlag for en lavere bøde end ovennævnte udgangspunkt. Den ene af de to sager, der blev afgjort ved dom, vedrørte en kalv, der blev behandlet groft uforsvarligt med skader til følge. Retten nævnte i præmisserne, at skaderne ikke var påført kalven bevidst. I den anden sag, der blev afgjort i retten med en bøde på 5.000 kr., lagde retten til grund, at tiltalte, der havde slået en so med en tatovørhammer, havde gjort dette for at afværge soens angreb på ham.

I den sidste sag, der vedrørte grovere uforsvarlig behandling af et svin, nedlagde anklagemyndigheden i retten påstand om en bøde på 10.000 kr. i overensstemmelse med udgangspunktet, jf. ovenfor. Retten fandt tiltalte skyldig, men tildelte en advarsel, uden at det nærmere fremgår, hvad der var begrundelsen for denne væsentligt mildere sanktion.

3.3.4. Overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 2, eller andre bestemmelser - erhvervsmæssige forhold

Bestemmelsen i § 28, stk. 7, finder også anvendelse i erhvervssager, hvor der fastsættes en bøde efter dyreværnslovens § 28, stk. 2, hvis overtrædelsen – uden at være omfattet af § 28, stk. 1 – har medført væsentlig ulempe for det pågældende dyr.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget anvendes følgende "minimums-strafpositioner" som udgangspunkt ved overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 2, når der er tale om overtrædelser i erhvervsforhold:

Dyreværnslovens § 28, stk. 2	1. gang	2. gang
- væsentlig ulempe	3.000 kr.	4.500 kr.

Det fremgår dog også af forarbejderne, at der i sager, hvor der alene er tale om brud på helt formelle regler, og hvor dyr ikke har været udsat for væsentlig ulempe, ikke skal ske en skærpelse af bødeniveauet. I disse tilfælde kan også mindre bøder således efter omstændighederne anses for passende.

Der er indberettet i alt 61 afgørelser, hvor straffen er fastsat efter dyreværnslovens § 28, stk. 2, eller efter bekendtgørelser udstedt i medfør af dyreværnsloven. Kun fire af disse 61 afgørelser er domme.

I 23 af sagerne er bøden fastsat til 3.000 kr., som er udgangspunktet, når der foreligger en førstegangsovertrædelse, der henføres under dyreværnslovens § 28, stk. 2, og hvor overtrædelsen har medført væsentlig ulempe for dyret.

Der foreligger 20 afgørelser, hvor bøden er højere end ved de nævnte førstegangsovertrædelser. I disse sager er bøderne henholdsvis 3.500 kr. (en sag), 4.000 kr. (en sag), 5.000 kr. (13 sager), 7.500 kr. (en sag), 8.000 kr. (en sag) og 10.000 kr. (tre sager).

I den førstnævnte af disse sager fremgår det, at bøden er blevet nedsat, hvilket kan skyldes, at tiltalte har ansøgt herom på grund af ringe indtægt.

I de øvrige sager, der blev afgjort med højere bøder end det normale udgangspunkt for førstegangsovertrædelser, skyldes dette formentlig hovedsagelig, at der var tale om overtrædelser med hensyn til flere dyr, eller at dyrene havde fået skader. I en sag var der tale om flere overtrædelser begået inden for en måned.

Der er 18 sager, hvor bøden er fastsat under 3.000 kr.

I 11 af disse 18 sager omfattede sagen overtrædelse af dyreværnslovens § 1, hvorefter dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, altså situationer, hvor bøden som udgangspunkt bør være 3.000 kr. i førstegangstilfælde. Bøderne i de pågældende sager var henholdsvis 1.000 kr. (4 sager), 2.000 kr. (5 sager) og 2.500 kr. (2 sager).

Det kan ikke ud fra de foreliggende oplysninger vurderes, om der fastsættelsen af bøderne i disse sager fandtes at foreligge formildende omstændigheder som nævnt ovenfor i afsnit 2, og det kan således heller ikke udelukkes, at bøderne i nogle af tilfældene ved en fejl er fastsat under det nævnte niveau.

I de resterende 7 sager, hvor bøderne var på 1.000 kr. i tre sager, på 1.500 kr. i en sag og 2.000 kr. i tre sager, forelå der enten mere formelle overtrædelser, bl.a. i form af opdræt og handel med hunde uden tilladelse, eller mangler ved dyrenes opholdsteder.

3.4. Overtrædelse af reglerne om transport af dyr

3.4.1. Generelt om sagerne om transport af dyr

De følgende afsnit vedrører sager om overtrædelse af bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr med senere ændringer eller bekendtgørelse nr. 201 af

16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport med senere ændringer. Omfattet er f.eks. sager, hvor der på en dyretransport er lastet flere dyr end tilladt, og sager, hvor dyr, der er uegnede til transport, alligevel transporteres.

Der er i forarbejderne til ændringsloven ikke fastsat forskellige udgangspunkter for bødestørrelsen for chauffør, arbejdsgiver/vognmand og leverandør. Men det fremgår af bemærkningerne, at der ved bødeudmålingen vil kunne differentieres mellem de forskellige implicerede personer, bl.a. på baggrund af en vurdering af, hvem der er ”hovedmanden”, og hvem en opnået eller tilsigtet fortjeneste ville tilfalde, jf. afsnit 2.3. ovenfor.

Det er på den baggrund i Rigsadvokatmeddelelse nr. 3/2003 fastsat, at udgangspunktet for anklagemyndighedens strafpåstand bør være de ”minimums-strafpositioner”, der er nærmere beskrevet nedenfor, uanset om strafansvaret gøres gældende over for enten chaufføren, arbejdsgiveren/vognmanden eller leverandøren eller over for flere af disse. Hvis der foreligger oplysninger om særlige omstændigheder i forbindelse med lovovertrædelsen, kan der dog – især i forholdet mellem chauffør og arbejdsgiver/vognmand – være grundlag for, at bøden for en af disse nedsættes eller forhøjes, herunder bl.a. i de tilfælde, der nævnes ovenfor i afsnit 2.3.

I sager, hvor der alene er tale om brud på helt formelle regler, og hvor dyr ikke har været udsat for væsentlig ulempe m.v., f.eks. i tilfælde, hvor en autorisation til transport af dyr ikke er medbragt, er bødeniveauet ikke skærpet. I disse tilfælde kan også mindre bøder således efter omstændighederne anses for passende.

Om tilfælde, hvor der foreligger gentagne og systematiske overtrædelser af transportreglerne, fremgår det af forarbejderne, at bødebeløbet bør være væsentligt højere end bødebeløbet for andengangsovertrædelser.

For at modvirke, at personer, der som led i deres erhverv beskæftiger sig med dyretransporter, konsekvent overtræder transportreglerne, vil der kunne være grundlag for absolut kumulation, dvs. sammenlægning af de bøder, der isoleret set er forskyldt i de enkelte tilfælde. Det anføres i bemærkningerne, at det må bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, i hvilket omfang dette udmålingsprincip bør anvendes.

Som nævnt under afsnit 2.2. ovenfor skal der i sager om overtrædelse af bekendtgørelserne om transport af dyr tillige rejses tiltale efter dyreværnslovens § 28, stk. 1, hvis der samtidig foreligger uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling af dyr eller mishandling af dyr. Gennemgangen nedenfor er derfor ligesom de foregående afsnit opdelt efter, om der foreligger uforsvarlig behandling af dyr (afsnit 3.4.2.), grovere uforsvarlig behandling af dyr (afsnit 3.4.3.) eller kun en overtrædelse af bekendtgørelserne om dyretransport og eventuelt tillige dyreværnslovens § 28, stk. 2 (afsnit 3.4.4.).

3.4.2. Uforsvarlig behandling af dyr i forbindelse med transport

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget anvendes følgende "minimums-strafpositioner" som udgangspunkt ved overtrædelse af en af nævnte transportbekendtgørelser og dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. pkt., om uforsvarlig behandling af dyr:

Transportbekendtgørelse	1. gang	2. gang
og uforsvarlig behandling af dyr	5.000 kr.	7.500 kr.

Der er indberettet 16 afgørelser af denne art, herunder 13 bødeforelæg og 3 domme. 15 sager vedrører transport af svin, der har været i en sådan helbredsmæssig tilstand, at de ikke burde være transporteret som sket, idet der dog i en af disse sager tillige var tale om ulovlig transport af to tyre. Den sidste sag vedrører transport af køer.

9 af sagerne er afgjort med bøder på 5.000 kr., der er udgangspunktet for førstegangs-overtrædelser.

Tre sager er afgjort med bøder på 3.000 kr., dvs. med bøder under det nævnte udgangspunkt, uden at det fremgår, hvad der har været årsagen til den lavere bøde.

De sidste fire sager er afgjort med højere bøder end udgangspunktet.

I en sag, hvor der blev givet en bøde på 7.500 kr., fremgår det, at tiltalte tidligere var dømt for overtrædelse af reglerne om transport af dyr. Bøden er således fastsat i overensstemmelse med udgangspunktet i andengangstilfælde.

En sag, der vedrørte fire svin, blev afgjort med en bøde på 10.000 kr., mens de to sidste sager, der blev afgjort med bøder på henholdsvis 12.500 kr. og 15.000 kr., omfattede henholdsvis to og tre forskellige overtrædelser.

3.4.3. Grovere uforsvarlig behandling af dyr i forbindelse med transport

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget anvendes følgende "minimums-strafpositioner" som udgangspunkt ved overtrædelse af en af nævnte transportbekendtgørelser, når der samtidig er sket en overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. pkt., om grovere uforsvarlig behandling af dyr:

Transportbekendtgørelse	1. gang	2. gang
og grovere uforsvarlig behandling af dyr	10.000 kr.	15.000 kr.

Der er indberettet to afgørelser af denne art. Begge sager er afgjort ved bødeforelæg.

Den ene sag er afgjort med en bøde på 10.000 kr., svarende til udgangspunktet i førstegangstilfælde. Sagen vedrørte transport af et svin med skader på alle 4 ben.

I den anden sag blev bøden fastsat til 15.000 kr., som er udgangspunktet ved en andengangsovertrædelse. I denne sag var et stort antal kyllinger lastet for tæt.

3.4.4. Overtrædelse af transportbekendtgørelserne og eventuelt tillige dyreværnslovens § 28, stk. 2

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget anvendes følgende "minimums-strafpositioner" som udgangspunkt ved overtrædelse af en af nævnte transportbekendtgørelser og eventuelt tillige dyreværnslovens § 28, stk. 2:

Transportbekendtgørelse	1. gang	2. gang
og/eller dyreværnslovens § 28, stk. 2	3.000 kr.	4.500 kr.

Der foreligger i alt 66 sager af denne art. Heraf er 10 sager afgjort i retten.

32 sager er afgjort med bøder på 3.000 kr., der er udgangspunktet ved førstegangs-overtrædelser. Størsteparten af sagerne vedrører transport af skadede eller syge dyr. Nogle af sagerne kunne formentlig være henført under dyreværnslovens § 28, stk. 1, om uforsvarlig behandling af dyr.

Ikke mindre end 9 af de 32 sager er afgjort indenretligt med dom eller vedtagelse af en bøde. Fire af sagerne omfatter flere tiltalte, og i to af disse sager har retten fastsat en lavere bøde (på henholdsvis 1.000 kr. og 1.500 kr.) til chaufføren, der har transporteret et skadet dyr, end til landmanden, der har bestilt transporten, mens bøden til "hovedmanden" er fastsat til 3.000 kr. i overensstemmelse med udgangspunktet.

15 sager er afgjort med bøder, der er højere end "minimums-strafpositionen".

I tre sager er bøderne 4.000 kr. eller 4.500 kr., og i 10 sager er bøden 5.000 kr.

En sag er afgjort med en bøde på 6.000 kr., og det er oplyst, at straffen er skærpet på grund af forstraffe.

Endelig er en sag afgjort med en bøde på 10.000 kr. Der var tale om to læs kyllinger, der var lastet så tæt, at knap 200 kyllinger døde. Denne bøde svarer til udgangspunktet ved grovere uforsvarlig behandling af dyr ved transport, jf. afsnit 3.4.3. ovenfor, og det er muligt, at bøden er fastsat på denne baggrund, uden at det er kommet til udtryk i anklageskriftet, at forholdet henføres under § 28, stk. 1, 1. pkt.

19 sager er afgjort med lavere bøder end udgangspunktet.

14 sager er afgjort med bøder på 500 kr. til 1.500 kr. Disse sager vedrører stort set alle transport af dyr i køretøjer, der ikke er godkendt til sådan transport, f.eks. trans-

port af heste i varebiler. Der har i disse sager tilsyneladende ikke været grundlag for at antage, at dyrene har været udsat for væsentlig ulempe. En af sagerne vedrørte dog for stor lastetæthed. Bøden blev af retten fastsat til 1.000 kr. under henvisning til, at tiltalte alene havde virket som medhjælpende chauffør for den ansvarlige landmand.

4 sager er afgjort med bøder på 2.000 kr. og én med en bøde på 2.500 kr. Et par af disse sager vedrører ligeledes transport i uegnede køretøjer, men to sager vedrører transport af skadede dyr, der ikke burde være transporteret. Det kan ikke ses, hvorfor disse to sidstnævnte sager ikke er afgjort med højere bøder.

4. Rigsadvokatens vurdering

4.1. Sagernes art

Det foreliggende materiale, der vedrører domme og udenretlige bødeforelæg afsagt og vedtaget i perioden fra den 1. juli 2003 til den 1. september 2004, omfatter som nævnt i afsnit 3.1. i alt 236 sager, heraf 203 bødeforelæg og 33 indenretlige afgørelser.

Sagerne fordeler sig således på de sagstyper, der er gennemgået ovenfor under afsnit 3.2. til 3.4.:

	Uforsvarlig behandling	Grovere uforsvarlig behandling	Andre	I alt
Ikke-erhvervs- mæssige forhold	13	9	15	37
Erhvervsmæssige forhold	40	14	61	115
Transport	16	2	66	84
I alt	69	25	142	236

Som det fremgår af skemaet, vedrører langt de fleste sager overtrædelser i erhvervsforhold, idet det herved også bemærkes, at størsteparten af transportsagerne ligeledes vedrører overtrædelser begået i forbindelse med erhvervsmæssig virksomhed. Denne fordeling var forventelig.

Det er heller ikke overraskende, at der er færrest af de groveste overtrædelser, nemlig grovere uforsvarlig behandling af dyr, og flest af de mindre alvorlige forhold (i skemaet under "andre"), hvor der foreligger en overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 2, en overtrædelse af en af bekendtgørelserne om transport af dyr eller en overtrædelse af andre regler i dyreværnslovgivningen.

4.2. Bødestørrelsen efter lovændringen

Lovændringen i 2003 tilsigtede skærpede bøder på de områder, der er beskrevet ovenfor under afsnit 3.2., 3.3. og 3.4.

Dog er der ikke i forarbejderne bemærkninger om skærpede bøder ved overtrædelser af dyreværnslovens § 28, stk. 2, eller andre regler i dyreværnslovgivningen, der ikke er begået i forbindelse med erhverv eller transport - de afgørelser, der er omtalt ovenfor under afsnit 3.2.3. Der er derfor ikke anledning til at vurdere bødefastsættelsen på dette område.

I de øvrige sager vedrørende ikke-erhvervsmæssige forhold (sagerne omtalt under afsnit 3.2.1. og afsnit 3.2.2.), hvor der i forarbejderne er forudsat "minimums-straftpositioner", blev bøderne i 16 af de i alt 22 sager fastsat i overensstemmelse med udgangspunktet ved en førstegangsovertrædelse. I 5 sager blev der fastsat en højere bøde og kun én sag blev afgjort med en mildere straf – nemlig med en indenretlig advarsel.

De skærpede bøder er således uden tvivl slået igennem i de sager, der vedrører overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1 (uforsvarlig og grovere uforsvarlig behandling af dyr) uden for erhvervsforhold og uden, at overtrædelsen er begået i forbindelse med transport.

I de i alt 115 afgørelser, der vedrører overtrædelser i erhvervsforhold (de sager, der er beskrevet i afsnit 3.3.2., 3.3.3. og 3.3.4. ovenfor), er bøden i 60 sager fastsat i overensstemmelse med udgangspunktet i førstegangstilfælde, som det er angivet i forarbejderne til lovændringen, og i 25 sager fastsat højere end dette udgangspunkt. Dette svarer til ca. 74 pct. af de 115 sager.

I 30 sager er bøden lavere end udgangspunkterne i forarbejderne. I en del af sagerne fremgår det ikke, hvad der er baggrunden herfor, men nogle af sagerne vedrører dog overtrædelser af mere formel karakter, hvor det i forarbejderne er forudsat, at der kan fastsættes bøder, der er lavere end udgangspunktet.

Også på dette område må det på den baggrund konkluderes, at de skærpede bøder er slået igennem, idet der dog er et mindre antal sager, hvor det ikke umiddelbart fremgår, hvorfor bøden er fastsat under udgangspunktet.

Der foreligger i alt 84 afgørelser om overtrædelser begået i forbindelse med transport af dyr – de sager, der er beskrevet i afsnit 3.4.2., 3.4.3. og 3.4.4. ovenfor. Halvdelen af disse sager (42 sager) er afgjort med bødestørrelser, der er fastsat i overensstemmelse med udgangspunktet for førstegangsovertrædelser, mens der i 20 sager er fastsat højere bøder.

I 22 sager ligger bøden under udgangspunktet for en førstegangsovertrædelse.

Som nævnt under afsnit 3.4.4. vedrører en del af de lavere bøder transport af dyr i køretøjer, der ikke er godkendt hertil, i tilfælde, hvor der næppe har været grundlag for at antage, at dyrene har været udsat for væsentlig ulempe. Om sådanne sager er det forarbejderne angivet, at bøder, der er mindre end udgangspunktet, efter omstændighederne kan anses for passende. Disse sager giver derfor ikke anledning til bemærkninger.

Der er som nævnt i det samme afsnit dog nogle sager vedrørende transport af skadede dyr, hvor overtrædelsen muligvis burde være henført under § 28, stk. 1, om uforsvarlig behandling af dyr, eller hvor bøden efter en umiddelbar vurdering af forholdets karakter burde have været højere. Det må imidlertid vedrørende dette område også bemærkes, at regelsættene er omfattende og vanskelige. Det er derfor forståeligt, at der i nogle tilfælde opstår tvivl om, efter hvilke bestemmelser forholdet bør straffes.

Vedrørende sagerne om transport af dyr kan det på den baggrund konkluderes, at de skærpede bøder i det væsentlige er slået igennem, men at der også er eksempler på sager, hvor bøden formentlig burde have været højere.

Sammenfattende er det på den baggrund min opfattelse, at de forhøjelser af bøderne, der var tilsigtet ved ændringen af dyreværnsloven ved lov nr. 384 af 28. maj 2003, har haft virkning i praksis, og at reglerne anvendes i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne til loven.

Jeg har dog konstateret nogle sager vedrørende transport af dyr, hvor de begåede overtrædelser formentlig burde være henført under andre straffebestemmelser med højere bøder til følge. Dette skyldes formentlig i et vist omfang problemer i forbindelse med anvendelsen af reglerne.

Det spørgsmål vil blive taget op på kurser, der afholdes for anklagemyndigheden i foråret, og hvor rigsadvokaturen vil deltage i undervisningen.